ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ / 1 ՄՈԴՈՒԼ/

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ԲՆԱԳԻՏԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՆՐԱ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈԴՈՒԼ	ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ / 1 ՄՈԴՈՒԼ/
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	0905B4/18.1 / 2 ՄՈԴՈՒԼ/
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	3-րդ կուրս/ 2-րդ կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	ՁԵՎԱՎՈՐԵԼ • ՀՀ-ում տնտեսության զարգացման բնառեսուր սային, սոցիալ-տնտեսական նախադրյալ ների շուրջ հստակ պատկերացում: • Վերլուծել տնտեսության ճյուղային ու տարածքային կառուցվածքը ՝ հաշվի առնելով արտադրության շրջանային մասնագիտացումը, տեղական աշխատանքային, բնական, տնտեսական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը: • Նպաստել ուսանողների տեսական գիտելիքների խորացմանը, աշխարհագրական-տեսական մտածողության զարգացմանը, միջառարկայական կապերի իմացության ամրապնդմանը:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	ԳԻՏԵԼԻՔ Հիմնավորել դասընթացի, որպես ռեգիոնալ սոցիալ տնտեսաաշխարհագ-րական ենթագիտակարգի կարևորությունը: Վերլուծել աշխարհագրական հետազոտական մեթոդները: Ներկայացնել ՀՀ-ի բնառեսուրսային ներուժը և դրանով պայմանավորված տնտեսության զարգացման հնարավո րությունները: Վերլուծել ՀՀ-ի բնակչության ժողովրդագրական իրադրությունը՝ թիվը, վե-րարտադրությունը,կազմը,տեղաբաշխումը: Խմբավորել արդյունաբերության ճյուղերն ըստ տեղաբաշխման գոծոնների: Բնորոշել տնտեսության ճյուղային, տարածքային կազմակերպման առանձ-նահատկությունները: Ներկայացնել արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերի՝ էներգետիկայի, մետա-ղաձուլության, մեքենաշինության ձևավորման նախադրյալները, տեղաբաշխ-ման առանձնահատկությունները: Վերլուծել վարչատարածքային բաժանման միավորներց հինգի բնառեսուրսային հնարավորությունները, բնակչությունը, տնտեսությունը: ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ Գնահատել երկրի աշխարհագրական դիրքի առնձնահատկությունները մակրո, մեզո, միկրո մակարդակներում: Դասակարգել ՀՀ-ի բնական ռեսուրսները: Գնահատել երկրի բնական ռեսուրսներն ու պայմանները՝ տնտեսության արդյունավետ կազմակերպման տեսանկյունից: Հակադրել տարածքի մակերևույթի հորիզոնական մակերևույթի թեքություն-ների մեծությունն ու տնտեսության կազմակերպումը: Գնահատել ՀՀ-ի օգտակար հանածոները, հողային, ջրային, անտառային ռեսուրսները: Համադրել բնակչության թվի փոփոխությունն ու բնական, մեխանիկական

	շարժերի գործոնները: Քննարկել տնտեսության պատմական զագացման առանձնահատկությունները: Համեմատել ՀՀ-ի վարչատարածքային միավորների բնառեսուրսային հնարավորությունները, բնակչությունը, տնտեսության կառուցվածքը: Հակադրել ծանր արդյունաբերության զարգացումը շրջակա միջավայրի պահպանությանը: ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ Երկրի տնտեսական, վարչական քարտեզների իմացություն: Քարտեզագրական, վիճակագրական, համեմատաաշխարհագրական, և այլ մեթոդների կիրառություն: Վիճակագրական նյութերի կիրառությանը երևույթների շարժընթացի, վերլուծության, գծագրական աշխատանքների կատարման ընթացքում: ՈՒրվագծային քարտեզի վրա հանքավայրերի, բնակավայրերի,էլեկտրոկայանների, արդյունաբերական կենտրոնների տեղադրում: Էներգետիկայի, մետաղաձուլության, մեքենաշինության զարգացման կանխատեսում: ՀՀ-ի արդյունաբերության կառուցվածքի, տարբեր արտադրությունների, նոր կենտրոնների ձևավոր ման շուրջ նախագծերի կազմում ու քննարկում:
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ	• ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 3 ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ –36 • ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ -18 • ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ –6 • ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ –6 • ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱ -6 • ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ –3
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	Ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերված ֆիզիկաաշխարհագրական, տնտեսաաշխարհագրական, մաթեմատիկական, քարտեզագրական գիտելիքներ:
ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ	Դասախոսություն, բանավեճեր, քննարկումներ, զննական՝ աշխատանք քարտեզներով, վիճակագրական նյութերով, գործնական աշխատանքներ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	• ՀՀ-ի տնտեսաաշխարհագրական ընդհանուր բնութագիրը: Տարածքը, սահմանները, աշ խարհագրական դիրքը: Տնտեսաաշխարհագրական, քաղաքաաշխարհագրական դիրքեր, դրանց կարևորությունը երկրի տնտեսության զարգացման գործում: • ՀՀ-ի տնտեսության զարգացման բնական նախադրյալների գնահատում: Բնական պայման ների ու ռեսուրսների՝ տարածքի, օգտակար հանածոների, կլիմայի, ջրերի, հողերի բուսակենդանական, ռեկրեացիոն ռեսուրսների գնահատում: ՀՀ-ի բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործում ու պահպանություն: Հատուկ պահպանվող տարածքներ: • ՀՀ-ի բնակչության ու աշխատանքային ռեսուրսների աշխարհագրություն: Հայաստանի բնակչության թիվը, դրա շարժընթացը, վերարտադրությունը: Բնակչության միգրացիա, ազդեցությունը բնակչության թվի, կազմի վրա: Բնակչության սեռատարիքային, ազգային կազմի վերլուծութ յունը: Աշխատանքային ռեսուրսները, նրանց օգտագործումը: Բնակչության տեղաբաշխում և տարաբնակեցում: Քաղաքային և գյուղական տարաբնակեցում: Քաղաքներ, դրանց դասակարգումը: Երևանի, Գյումրու, Վանաձորի ու մի քանի այլ քաղաքների տնտեսաաշխարհագրական բնութագ րերը: Գյուղեր, դրանց դասակարգումը: Տարաբնակեցման ցանցի ներկայիս հիմնախնդիրները:

	• ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանում: ՀՀ-ի վարչա տարածքային բաժանում, դրա փոփոխությունները: Հինգ մարզի՝ Արարատի, Արմավիրի, Արագածոտնի, Կոտայքի ը Երևանի բնութագրերը: • ՀՀ-ի տնտեսության կառուցվածքը: Արդյունաբերություն:Հայաստանի տնտեսության զարգացման պատմաաշխարհագրական համառոտ ակնարկ՝ նախախորհրդային, հետխորհրդային և անկախության փուլեր: ՀՀ-ի տնտեսության առաջատար ճյուղերի բնութագիրը: Վառելիքա-էներգետիկ համալիր, կառուց վածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկար ները: Մետաղաձուլական համալիր, կառուցվածքը, տեղա-բաշխումը, զարգացման հեռանկարները: Մեքենաշինություն, կառուց-վածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ՀԻՄՆԱԿԱՆ	1. Վալեսյան Լ. «Հայաստանի տնտեսական ու սոցիալական աշխար-հագրություն», Ե. 1988թ. 2. Մելքումյան Ս. «Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղա-րաբաղի տնտեսական ու սոցիալական աշխարհագրություն», Ե.2007թ. 3. Խոջաբեկյան Վ.«Հայաստանի բնակչության վերարտադրությունը և տեղաշարժերը XIX–XX դարերում և XXI դարի շեմին», Ե. 2001թ. 4. «ՀՀ-ի սոցիալ տնտեսական վիճակագրական տեղեկատուներ» 5. «Հայաստանի Ազգային ատլաս», Ե, 2007թ.
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ	1. Աղոնց Մ. <<Հայաստանի ժողովրդական տնտեսություն և հայ տնտեսագիտական միտքը XX դարում>>, Ե. 1968թ. 2. Առաքելյան Բ. <<Հայաստանի քաղաքները և արհեստները>>, Ե. 1964թ. 3. Վալեսյան Լ. <<Հասարակական աշխարհագրության ներածություն>>, Ե.1999թ. 4. Մ. Մանասյան, Ա. Գրիգորյան, Ա. Պոտոսյան <<Շիրակի բնությունը, բնակչությունը, տնտեսությունը>>, Ե. 2002թ. 5. Մ. Մանասյան, Ա. Գրիգորյան, Ա. Պոտոսյան <<Լոռու բնությունը, բնակչությունը, տնտեսությունը>>, Ե. 2002թ. 6. Մելքումյան Բ. <<Հայաստանի պղնձարդյունաբերության պատմություն>>, Ե. 1972թ.

ՍՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ	Ստուգումն իրականացվում է 2 ընթացիկ՝ 1 գրավոր և անհատական աշխատանքներով: Հարցաթերթիկը կազմված է 8 հարցից՝ 2-ը 20-ական, 6-ը՝ 10-ական: Ամփոփիչ գրավոր քննության հարցաթերթիկը կազմված է 3 հարցից՝ 35, 35 և 30 միավորային արժեքներով, 100 բալային համակարգով:
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ	1. Բաղադրիչ 1- 10% (հաճախումներ) 2. Բաղադրիչ 2-20% (ընթացիկ ստուգում 1-ին) 3. Բաղադրիչ 3-20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ) 4. Բաղադրիչ 4-40% (ամփոփիչ ստուգում) 5. Բաղադրիչ 5-10% (ընթացիկ ակտիվություն)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը	ԳՊՄԻ գնահատական
A+	5+	96-100
A	5	91-95
A-	5-	86-90
B+	4+	81-85
B	4	76-80
B-	4-	71-75
C+	3+	66-70
C	3	61-65
C-	3-	40-60
D	2	Մինչև 39

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԾԱՆՐԱԲԵՌՆՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԺԱՄԱՆԱԿԸ

կրեդիտ/կրեդիտ ժամ-3/90

Հ/Հ	Թ ե մ ա	Լսարանային ժամեր					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատաժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատաժամանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	Լաբորատոր	Սեմինար	Ուս. պրակտիկա		
1.	ՀՀ-ի տնտեսաաշխարհագրական ընդհանուր բնութագիրը: Տարածքը, սահմանները, աշխարհագրական դիրքը:	2					2	4
2.	Բնական պայմանների ու ռեսուրսների՝ տարածքի օգտակար հանածոների, գնահատում:	2					2	4
3.	Օգտակար հանածոների, կլիմայի գնահատում:		2				2	4
4.	Ջրերի, հողերի բուսակենդանական ռեսուրսների գնահատում:	2					2	4
5.	Ջրերի, հողերի բուսակենդանական ռեսուրսների գնա հատում:				2		2	4
6.	ՀՀ-ի բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտա-գործում ու պահ պանություն: Հատուկ պահպանվող տարածքներ:	2					2	4
7.	Հայաստանի բնակչության թիվը, բնական վերար-տադրություն, մեխանիկական շարժ :	2					2	4
8.	Բնակչության տեղաբաշխում և տարաբնակեցում: Քաղաքային և գյուղական տարաբնակեցում:	2					2	4
9.	Բնակչության տեղաբաշխում և տարաբնակեցում: Քաղաքային և գյուղական տարաբնակեցում:		2				3	5
10.	ՀՀ-ի վարչատարածքային բաժանում, դրա փոփո-խությունները: Մարզերի բնութագիրը:Երևան, Արմավիր, ԱրարատԱրագածոտն, Կոտայք:	2					2	4
11.	Մարզերի բնութագիրը: Երևան, Արմավիր, Արա-րատ,Արագածոտն, Կոտայք:				2		3	5
12.	ՀՀ-ի տնտեսության առաջատար ճյուղերի բնութա-գիրը: Վառելիքաէներգետիկ համալիր, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը, զարգացման հեռանկարները:	2					2	4
13.	Հայաստանի տնտեսության զարգացման պատմա-աշխարհագրական համառոտ ակնարկ				2		2	4
14.	Մետաղաձուլության, մեքենաշի նություն Ճյուղային կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:	2					2	4
15.	Արդյունաբերության երեք գլխավոր ճյուղերի՝ էներ-գետիկա, մետաղաձուլություն, մեքենաշինություն, կառուցվածքը, տեղաբաշխումը:		2				3	5
16.	Ուսումնական պրակտիկա					6		6
Ընթացիկ ստուգում 1								6
Ընթացիկ ստուգում 2								7
Ամփոփիչ ստուգում								8
Ընդամենը								90